

SONIA SZOMOLANYI

A politikatudomány mai helyzete Szlovákiában*

A jelen helyzet értékelése a kiválasztott perspektívától függ. Ha a politikatudomány Nyugaton elért színvonalát vesszük alapul, akkor az 1989 óta bekövetkezett változások nem számottevőek. Ha viszont az 1989 előtti állapothoz hasonlítjuk a jelenlegit, akkor sokkal több a változás, mint amennyit bárki négy esztendővel ezelőtt előre látott.

A legfőbb változás az, hogy megszülettek a politikatudomány egyes alapintézményei: létrejött a Comenius Egyetemen a Politikatudományi Tanszék, és a Szlovák Tudományos Akadémia keretében a Politikatudományi Központ.

1989 előtt a politikatudományt egyáltalán nem fejlesztették. Csak egy rövid időszakban, 1966 és 1968 között történtek kísérletek a tudományos kommunizmus tanszék politikatudományi tanszékké történő átalakítására, ami még mindig megmaradt volna a marxista társadalomtudomány keretei között. Ezért azután nincs is követendő és fejleszthető nemzeti hagyomány (hiányoznak a szaktekintélyek a politikatudomány területén). Még azt sem állíthatjuk, hogy megszakadt a politikatudomány történeti hagyománya, ugyanis a szó szoros értelmében vett diszciplína Szlovákiában soha nem is létezett.

A politológiai kutatások körébe tartozó legértékesebb munkákat a korábbi marxista filozófusok és az 1968 utáni disszidensek – köztük Milan Simecka és Miroslav Kusy – tanulmányai képviselik. Kusy lett később a politikatudomány hazai kiépítésének vezető alakja. Ő volt a Szlovák Politikatudományi Társaság első elnöke és a Comenius Egyetem Politikatudományi Tanszékének vezetője. (E tekintetben

* A tanulmány *Az összehasonlító kutatások kilátásai Kelet-Európában* címmel, 1993. november 26-28 között megrendezett második berlini konferenciára készült.

valóban radikális változás ment végbe, ugyanis a tudományos kommunizmus tanszék korábbi vezetője volt a felelős a legkeményebb elnyomásért és az egyetemen hozott döntésekért a szovjet megszállást követő, úgynevezett normalizációs időszakban.)

Igen erős az a hagyomány, hogy a politikatudomány művelői egyúttal részt vesznek a gyakorlati politikai életben is. Ez nem magyarázható egyedül a kommunista rendszer hagyatékával, hanem szerepet játszanak benne egy kis nemzet régi hagyományai is, mivel az értelmiség, a humán- és társadalomtudományok képviselői megszokták, és rá is kényszerültek arra, hogy a megkésett és aszinkron modernizáció folyamatában helyettesítsék a hiányzó politikai intézményeket. Természetesen a politikai elkötelezettség tartalma és iránya az adott hatalommegoszlásnak megfelelően időről időre változott. Így beszélhetünk „tudományos kommunistákról” 1989 előtt, liberális politológusokról és társadalomtudósokról 1989 után, most pedig nemzeti irányultságú politológusokról az új szlovák államban.

Általában véve a közvetlen részvétel a politikában inkább negatív, mintsem pozitív hatásal van a politológiai kutatások szakmai színvonalára, igen gyakran eltorzítja azt az ideológia és a terjedős zsurnalizmus.

EMBERI ERŐFORRÁSOK

A politikatudomány fejlesztésére rendelkezésre álló emberi erőforrások 1989 óta a következők:

a) társadalomkutatók, főképpen szociológusok, akik a szabad kutatások előtt megnyíló teret a politikai változás különböző vonatkozásainak kutatására használták fel;

b) a tudományos kommunizmus korábbi oktatói – a fiatalabbak és kevésbé ismertek –, akik a kommunista rendszerrel való együttműködés során kevésbé diszkreditálódtak;

c) korábbi marxista filozófusok és történészek, a későbbi reformkommunisták, akiket kizártak a kommunista pártból és kiátkoztak a tudományos intézményekből – az úgynevezett „hatvannyolcasok”. A rehabilitációs törvény lehetővé tette, hogy visszatérjenek az egyetemekre és az akadémiai intézetekbe.

Az utóbbi csoport két legnagyobb tisztelettel övezett tagja – erre alapot ad mindkettőjük szakmai és ellenzékiként szerzett erkölcsi tekintélye – akadémiai intézetben a politikatudományi osztály vezetője.

A politikatudomány fejlődésének útjában a legnagyobb akadályt az emberi erőforrások hiánya jelenti. A kutatások irányítására jó szándékkal hozzáálltak új testületek létrehozásához, és új munkatársakat neveztek ki a „rég” intézményekben. Az oktatói állásokért pályázni kellett. Az emberi erőforrások azonban igen korlátozottak. Igazi verseny nem bontakozhatott ki, hiszen gyakran annyi állás várt a pályázókra, ahány jelentkező egyáltalán akadt. Dönteni kellett tehát:

vagy bezárnak egyes intézményeket, illetve nem létesítenek újakat, vagy elindulnak a meglévő munkatársakkal. Ezt az utóbbi fejlesztési stratégiát választották, a következő érveléssel: „Jobb, ha létezik egy alacsonyabb színvonalú egyetemi oktatás, mintha egyáltalán nincs politikatudományi tanszék.” Történtek némi erőfeszítések a hiányosságok ellensúlyozására, tanárok érkeztek Nyugatról, főleg az Egyesült Államokból. A nyugati segítség azonban nem egyértelműen pozitív, a már nyugalmazott, vagy a még fiatal és tapasztalatlan, hiányos felkészültségű tanárok szakmai színvonala általában nem nagyon magas. Közreműködésüknek azonban legalább az a pozitív eredménye, hogy a diákok hozzászoknak az angol nyelvű előadásokhoz és ezek az oktatók mégiscsak alternatívát jelentenek a tanári gárda egyes „régii” tagjaihoz képest.

E fejlesztési stratégiának a következő hatásai azonosíthatóak. A Politikatudományi Tanszék pusztá létezése, amelyet M. Kusy professzor személye csak erősít, utat nyitott a tanszéki munkatársak előtt, hogy bekapcsolódjanak a nemzetközi kutatásokba és lassanként politológussá váljanak. Az átképzésben az eredetileg szociológiai végzettségűek voltak a legsikeresebbek. Az ún. normalizációs időszakban elszenvedett károk ellenére a szociológus hallgatók legalább valamilyen mértékben megismerkedtek a társadalomtudományi módszertannal. Ezért ők jobban felkészültek a politikatudományi kutatásra. Az intézmények kiépítését célzó fejlesztési stratégiának az a kockázata, hogy az „átmeneti” oktatók és kutatók megakadályozzák a munkatársak funkcionális áramlását. A jelenleg korlátozott pénzügyi erőforrások miatt a fiatalabb nemzedék számára nem maradnak állások, és a generációs folytonosság hiánya ismét csak a szlovák politikatudomány fejlődését fogja akadályozni.

A politikatudomány intézményesedésének jelenlegi helyzetét röviden jellemzi az a tény, hogy a Szociológiai Intézetten kívül az összes többi intézményt és kutatóközpontot 1989 után hozták létre. Szlovákiában a társadalomtudományok családjában valóban ez a legfiatalabb diszciplína. Általánosságban meg kell mondani, hogy a magán- és nem kormányzati testületek tevékenysége dinamikusabb és hatékonyabb. Könnyebben alkalmazkodnak az új helyzethez és az új követelményekhez, mint azok, amelyeket a „régebbi” intézményekből alakítottak át. Az 1992-es választások – a „második változás” az 1989-es „első változás” után – komoly következményekkel jártak a politikatudomány területén.

Csehszlovákia kettéválása óta a pénzhiányt gyakran használják fel ürügyül „tisztogatásra” az állami intézményekben olyan kutatókkal szemben, akik közismerten a föderális Csehszlovákiát támogatták. Ez a politikatudomány területén működő intézmények munkatársainak létszámcsökkenését eredményezte. Az erőforrásokat azonban nem az egyes testületek vagy kutatók szakmai minőségének függvényében osztják el.

A szakterület helyzetének másik jellegzetessége, a múlt örökségként, a pártatlan kritika hiánya, és hiányzik az akarat meg a képesség is az együttműködésre nemzeti keretek között. Ezt nagy mértékben megmagyarázza az a tény, hogy az egyéni politikai irányultságok gátat vetnek a szakmai kommunikációnak.

A szakmán belül felismerhető a szakadás az úgynevezett Csehszlovákia-pártiak, a liberálisok csoportja, illetve a nemzetiesebb és poszt-kommunista beállítottságú személyek között. Szakmai minőség tekintetében az utóbbi csoportban csak kivételesen található elfogulatlan tudós.

A tudósoknak egy kis csoportja érintkezik ugyan a társadalom- és politikatudomány nemzetközi közösségével, de nekik nincs lehetőségük rá és nem is érdekeltek abban, hogy részt vegyenek a politikatudomány országos szakmai szervezetének tevékenységében. Ez pedig azt jelenti, hogy nincs hatékony befolyásuk az országos szakmai közösség kiépítésére. Megítélésem szerint minél kevesebb politológus vesz részt a kormányzati és pártpolitikában, annál jobb lesz közöttük az együttműködés. Feltételezem, hogy az új szlovák állam első évét követően a helyzet normalizálódik, és a korábbi megosztottságnak egyre kevésbé lesz alapja.

A jelenlegi kormány politikai tanácsadói között van néhány korábbi „tudományos kommunista”, akik korlátozott politológiai tudással rendelkeznek, ám önmagukat politológusnak minősítették. Az ő tevékenységük nem jelent pozitív hozzájárulást a fiatal tudományág presztízséhez.

Az ideológiailag motivált kormányzó politikai elit állandóan támadja a szlovák lakosság politikai orientációjának feltárására irányuló szociológiai felmérések objektivitását. (Például a bratislavai Szociális Elemző Központ felmérésének azt az eredményét, amely szerint a lakosság 60 százaléka nemmel szavazott volna egy feltételezett népszavazáson arra, hogy felosszák-e Csehszlovákiát, a kormány naponta igyekezett nevétségessé tenni, mondván, hogy „elfogult, és a vizsgált minta nem reprezentálja Szlovákia lakosságát”.)

A politikatudományban 1989 óta bekövetkezett *pozitív változások* közül tartósnak bizonyultak az alábbiak:

- a részvétel a nemzetközi kutatási projekteken és a csatlakozás az információs hálózathoz hatékonyan javította a kutatás színvonalát a politikatudomány területén;

- a független nyugati alapítványok és intézmények támogatása erőteljesen hozzájárult a kutatás függetlenségéhez és a fiatalabb diplomásoknak a kutatásba történő bevonásához;

- a kereskedelmi és non-profit magánszervezetek kiépülése a társadalomkutatás és politológia területén hozzájárult a civil társadalom kibontakozásához.

A társadalomtudományi és politológiai kutatás tematikus orientációja a szlovák társadalomban végbemenő politikai változások és gazdasági reformok különböző problémáira és aspektusaira összpontosít

a szélesebb kelet-közép-európai összefüggéseken belül. A kutatások fő témái: a gazdasági és politikai átalakulás (célszerűbbnek tartjuk ezt a kifejezést az „átmenet” szó helyett, hogy hangsúlyozzuk a folyamatban lévő változások nyitott jellegét) jelenlegi folyamatainak elemzése és a demokratizáció, a kommunista rendszer öröksége, a politikai kultúra, a politikai szintér struktúrája, a hatalmi elitiek, a politikai rendszer, a társadalmi rétegződés változásai, az etnikum és a kisebbségi viszonyok történeti és jelenlegi vonatkozásai, az önkormányzatok szintjén végbemenő változások, a közigazgatás reformja. Az összehasonlító elemzésekben a leggyakrabban a Cseh Köztársaság szerepel, illetve a vizsgálódás kerete az úgynevezett visegrádi csoport. A Cseh és a Szlovák Köztársaság között meglévő gazdasági és kormányzati korlátok az együttműködés megnövekedett költségei miatt visszaszoríthatják a korábban hatékony együttműködést a cseh és a szlovák kutatók között.

1989 előtt nem létezett semmiféle „régii” politikatudományi egyesület, eltekintve attól a rövid időszaktól, amikor 1968–69-ben működött a Szlovák Politikatudományi Társaság. 1989 előtt létezett a Csehszlovák Politikatudományi Társaság, amelynek valahogy sikerült túlélnie az úgynevezett normalizáció időszakát is. A Szlovák Politikatudományi Társaság 1990 decemberében alakult meg. A Társaság eddigi erőfeszítései ellenére még nem lett az IPSA és az ECPR tagja.

Politikatudományt mint fő tárgyat mind az első, mind a második diploma szintjén egyedül a Comenius Egyetem Politikatudományi Tanszékén oktatnak. Az új Trnavai Egyetemen első diploma szintjéig ugyancsak oktatnak politikatudományt. Az egyetemet 1992-ben alapították, és egyelőre elemi fennmaradási nehézségekkel küszködik egy olyan kormány alatt, amely megpróbálta az intézményt bezárni. Politikatudományi kurzusokat más egyetemeken a társadalomtudományi tanulmányok keretei között indítottak. Az oktatás színvonalát azonban ezeken az egyetemeken hátrányosan befolyásolja a szakemberek hiánya. Gyakorta a marxizmus–leninizmus korábbi oktatói igyekeznek átképezni magukat politológussá. Nehéz megítélni, hogy átalakulásuk milyen sikerrel halad előre.

Politikatudományi szakfolyóiratot eddig nem sikerült Szlovákiában alapítani. Egyes politikatudományi munkák részben a *Sociologia* című országos folyóiratban, részben az *International Issues* című lapban jelennek meg, amelyet a Nemzetközi Tanulmányok Szlovákiai Intézete ad ki. A közelmúltban jelent meg egy új havilap, a *Parlamentí Tudósítások*, amelynek célja, hogy a szlovák parlament által kiadott politológiai folyóirattá váljon.

A SZLOVÁKIAI POLITIKATUDOMÁNY FŐBB TENDENCIÁI ÉS PROBLÉMÁI

Véleményem szerint a legégetőbb problémát a jól képzett szakemberek hiánya jelenti. A Szlovák Politikatudományi Társaságnak mintegy száz tagja van, de szakmai színvonal szempontjából ezt a számot kutatók igen szűk csoportjára kell redukálni, és közülük is a túlnyomó többségnek szociológiai képzettsége van. Ők a harmincas-negyvenes korosztályhoz tartoznak.

Ezért biztosítani kell a lehetőséget a politikatudományi tanulmányok folytatására külföldön mind egyetemi, mind pedig posztgraduális szinten. Sürgősen be kell hoznunk a lemaradást, amit az ország Nyugat irányába történt késedelmes megnyitása idézett elő. Le kell küzdenünk a társadalomkutatók hosszú elszigeteltségét, amely a visegrádi csoport országai között nálunk volt a legerősebb és a legtartósabb.

Kutatásokról, elemzésekről és tanulmányokról lévén szó, kívánatos áthelyezni a hangsúlyt a „politikai” jelzőről a „tudomány” főnévre. Ha nem is a szabad társadalomtudomány értékeit kell támogatnunk, arra mindenképpen törekednünk kell, hogy a politológiai kutatásban a pártatlan szemlélet érvényesüljön.

A kutatási intézmények korlátozott pénzügyi erőforrásai nem teszik lehetővé nyugati szakfolyóiratok előfizetését, új könyvek beszerzését és országos politológiai folyóirat kiadását.

A kutatásokat továbbá rendkívül megnehezíti az információs központ hiánya, amelynek feladata lenne többek között a már elvégzett kutatások és a következő évre tervezett projektekre vonatkozó ismeretek összegyűjtése és tárolása.

Az ECPR a következőkben járulhat hozzá a szlovák politológusok professzionalizációjához:

- csökkentett tagsági díj megállapításával biztosítson kedvezőbb feltételeket az ECPR-tagság megszerzéséhez;

- nyújtson alapvető információt az IPSA és az ECPR tevékenységéről;

- a kutatási tevékenység beillesztése a politológusok nemzetközi közösségének hálózatába segítene leküzdeni az egyes politológusok, illetve csoportjaik közötti politikai előítéleteket, sőt még az esetleges feszültségeket is, amelyek az eltérő politikai orientációkból és pártokhoz tartozásból fakadnak.

A POLITIKATUDOMÁNYI KUTATÁSOK FINANSZÍROZÁSA

Főbb források:

- a Szlovák Tudományos Akadémia és a Szlovák Köztársaság Oktatási Minisztériuma által folyósított juttatások, amelyek 1990 óta évente egyre csökkennek és még szerény survey kivitelezését sem fedezik;
 - különböző nyugati és nemzeti alapítványok támogatása (pl. a Nemzeti Alapítvány a Demokráciáért, a Szabadság Háza Alapítvány, a Ford Alapítvány, a Konrad Adenauer Alapítvány, a Soros Nyílt Társadalom Alapítvány, a Friedrich Naumann Alapítvány, a Milan Simecka Alapítvány stb.);
 - nemzetközi intézmények egyéni és kollektív ösztöndíja;
 - részvétel nemzetközi kutatási projekteken;
 - együttműködés egyes nyugati partnerekkel.

SZLOVÁKIAI KUTATÁSI KÖZPONTOK

I. Tudományos és közületi intézmények

POLITIKATUDOMÁNYI TANSZÉK

Comenius Egyetem, Bölcsészettudományi Kar
 Gondova 2, 818 01 Bratislava, Szlovákia
 Tel./Fax: 42 7 - 323 640
 Tanszékvezető: Miroslav Kusy, professzor
 Alapítva: 1990

Oktatás: képzési program a bölcsészdiploma, illetve a PhD megszerzésére.

Az UNESCO Emberi Jogi Képzési Tanszéke a Comenius Egyetemen 1992 októberében a Politikatudományi Tanszék keretében jött létre és az emberi jogok, mint a politikatudomány világosan elhatárolható részterülete, fő tárgyként vehető fel.

Kutatási profil: a politikai rendszer és a politikai élet posztkommunista átalakulása az országban.

Tanszéki munkatársak részvétele nemzetközi projekteken:

- A parlamenti demokrácia intézményesülési folyamatai a Cseh Köztársaságban, Magyarországon, Lengyelországban és Szlovákiában.

Koordinátor: Dutch National Science Foundation

- Föderalizmus Európában. Az EK társulási egyezmények.

Koordinátor: Institute for European Politics. Europe Centrum, Bonn.

• Fiatalok törekvései, várakozásai és polgári orientációja Szlovákiában, Magyarországon, a Cseh Köztársaságban és Skóciában – országok közötti survey.

Koordinátor: Department of Government, University of Strathclyde, Glasgow.

• A társadalmi és politikai kultúra változásai és szerepük a poszt-kommunista társadalmak átalakulásában.

Koordinátor: CNRS, Institute de Recherches sur les Sociétés Contemporaines.

• Közösségi gazdasági fejlesztési tanácsok kiépítése Szlovákiában.

Koordinátor: Maritime School of Social Work, Halifax, Nova Scotia.

Az egyes kutatási projektek a politikai kultúrára, szlovákiai fejlődésére, valamint a politikai színtér kialakítására összpontosítanak.

KÖZÉP-EURÓPAI TANULMÁNYOK INTÉZETE, COMENIUS EGYETEM

Sukenicka 5, 821 09 Bratislava

Tel./Fax: 42 7 - 654 92

Igazgató: Sonia Szomolanyi (PhD)

Alapítva: 1992

Fő területek: kutatás, oktatás: kurzusok a Bölcsészettudományi Kar politikatudományi hallgatói számára.

Kutatási profil:

A kelet-közép-európai országok tágabb keretei között a posztkommunista szlovák társadalomban végbemenő gazdasági és politikai átalakulások társadalmi-kulturális összefüggései.

Főbb oktatási témák: a szlovák társadalom politikai kultúrája és kulturális paraméterei; szociális tőke és attitűdök a gazdasági reformokat, különösen a privatizáció irányát illetően; hatalmi éltek és a politikai színtér strukturálódása.

Kutatási projektek:

• Kelet- és Közép-Európa 2000

A szlovák társadalom szociális és politikai átalakulásai az 1990-es évek elején és a várható változások forgatókönyve.

A nemzetközi kutatási projekt a Cseh Köztársaságra, Magyarországra, Lengyelországra és Szlovákiára összpontosít és a bécsi Institute for Human Sciences koordinálja.

Nemzeti koordinátor: Sonia Szomolanyi.

• Kontinuitás és változás: Szlovákia esete.

Együttműködésben az University of East Londonnal.

Koordinátor: Michael Rustin, London, Vladimír Krivý.

• Milyen szociálpolitika fogja előmozdítani Szlovákia gazdasági átalakulását?

A kutatást a bratislavai Szociálpolitikai Elemző Központ Alapítvány támogatja „A gazdasági átalakulás szociális költségei Közép-Eu-

rópában” című átfogóbb projekt részeként, amelyet a bécsi Institute for Human Sciences koordinál, együttműködésben a svéd Umea Egyetemmel.

A projekt vezetője: Iveta Radicova.

POLITIKATUDOMÁNYI KÖZPONT, SZLOVÁK TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Groslingova 6–8, 813 64 Bratislava

Tel.: 42 7 - 364 618, Fax: 42 7 - 364 614

Igazgató: Jozef Jablonicky (PhD)

Alapítva: 1992

Tevékenység: kutatás.

- Az 1967 és 1970 közötti időszak politikai eseményeinek elemzése.
- A demokratikus társadalom kiépítésének elméleti keretei.
- A hatalmi monopólium és az 1948 és 1989 közötti elnyomás.

A projekt vezetője: Jozef Jablonicky.

SZOCIOLÓGIAI INTÉZET, SZLOVÁK TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Klemensova 19, 813 64 Bratislava

Tel.: 42 7 - 362 315, Fax: 42 7 - 361 312

Igazgató: Lubomir Faltan

Alapítva: 1965

Tevékenység: kutatás, a szociológiai tanulmányok posztgraduális központja, a *Sociologia* című folyóirat társkiadója.

Szlovák nyelven sorozatban tanulmányokat és anyagokat ad ki.

Kutatási projektek:

- Politikai rendszer és társadalmi struktúra a demokráciába való átmenet időszakában.

A projekt két összehasonlító nemzetközi kutatási program része:

a) Társadalmi rétegződés Kelet-Európában 1989 után.

Koordinátor: D. J. Treiman és I. Szelényi, University of California.

b) Az új politikai szereplők szimbolikus-integratív mobilizációs stratégiái Lengyelországban, Magyarországon, Csehszlovákiában.

Koordinátor: K. Mänicke-Gyöngyösi, Freie Universität Berlin.

A projekt vezetője: Jan Buncak.

– A civil társadalom kialakulása Szlovákiában az 1990-es években.

Együttműködésben a tokiói Chuo Egyetemmel és a Birminghami Egyetemmel.

A projekt vezetője: Jan Stena.

- Helyi önkormányzatok és átalakulásuk Szlovákiában.

A projekt vezetője: Lubomir Faltan.

- Családi élet Szlovákiában.

A mai család tendenciái és jellegzetességei, az 1989 óta bekövetkezett politikai változás hatásai.

A projekt vezetője: Peter Guran.

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI INTÉZET, SZLOVÁK TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Krpatska 5, 040 01 Kosice

Tel.: 00 427 - 95 558 56; 519 86; Fax: 00 427 - 95 55856

Igazgató: Frantisek Baumgartner (PhD)

Tevékenység: kutatás.

A kutatási programok az etnikum és kisebbségi kapcsolatok történeti és mai vonatkozásaira összpontosítanak.

- Az etnikai kisebbségi közösségek fejlődése Szlovákiában 1918 és 1991 között.

A projekt vezetője: Stefan Sutaj.

- A szlovákiai etnikai kisebbségek társadalmi-pszichológiai dimenziója.

A projekt vezetője: Alena Zelova.

A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG ORSZÁGOS TANÁCSA
ELEMZŐ ÉS INFORMÁCIÓS KÖZPONTJA

Zupne nam. 12, 812 80 Bratislava

Tel.: 42 7 - 311 500-285 Fax: 42 7 - 313 281

Tevékenység: információs szolgálat képviselők részére, felmérések.

Kapcsolattartás: Danica Sivakova (PhD).

Kutatás: részvétel a következő nemzetközi projektekben:

- Közép-Európa új törvényhozásai: a demokratikus átmenet intézményesedése.

Koordinátor: D. M. Olson, University of North Carolina at Greensboro.

- Parlamentarizáció Kelet-Közép-Európában: összehasonlító kutatás.

NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK SZLOVÁKIAI INTÉZETE,
A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG KÜLÜGYMINISZTERIUMA MELLETT

Stromova 9, 833 17 Bratislava

Tel./Fax: 42 7 - 374 903

Igazgató: Svetoslav Bombik (M.A.)

Alapítva: 1993

Tevékenység: külpolitikai vonatkozású kutatások, információs szolgálat a minisztérium részére.

Folyóirat: *International Issues*.

II. Magánintézmények

a) Kereskedelmi kutatóközpontok

FOCUS

SZOCIÁLIS ELEMZŐ ÉS MARKETING KÖZPONT

Manesovo nam. 1, 851 01 Bratislava

Tel.: 42 7 - 897 291, 840 215

Fax: 42 7 - 840 215

E-mail: CSA.SK

Igazgató: Tatiana Rosova (PhD)

Alapítva: 1991

A Focus 1991-ben alapított magántulajdonú, független kutatóintézet. Nyolc kutató és irodai dolgozó, számos közreműködő szakértő, továbbá az ország különböző részeiből verbuvált 400 hivatásos kérdezőbiztos látja el a különböző közvélemény- és piackutatásokat.

Fő tevékenység: közvélemény-kutatás, társadalmi-politikai survey-k, politikai tanácsadás, piackutatás.

A kutatási projektek fő témái a szlovák lakosság politikai orientációja, választási preferenciái, attitűdjei a gazdasági átalakulást és privatizációt illetően, a politikusok népszerűsége, a külföldi orientáció és az etnikai viszonyok.

- A Focus ügyfeleinek
 - politikai közvélemény-kutatást
 - médiakutatást
 - piackutatást kínál.

Jelenleg folyamatban lévő kutatás:

- Szlovákia aktuális problémái a Csehszlovák Szövetségi Köztársaságból történt kiválás után.

A projekt vezetője: Zora Butorova.

MESA

MAKROÖKONÓMIAI ÉS TÁRSADALMI ELEMZÉS

Hviezdoslavovo 17, 811 02 Bratislava

Tel./Fax: 42 7 - 335 328

Igazgató: Frantisek Sebej (PhD)

Alapítva: 1992

A MESA fő tevékenységeként a következő területeken kínál kutatásokat és tanácsadói szolgáltatásokat: az aktuális politikai környezet elemzése, a várható fejlődés előrejelzése, a gazdasági átalakulás, a privatizáció és finanszírozás fejleményei, jogi elemzés, nemzetközi kap-

csolatok és nemzetbiztonság.

Kutatási projekt: Az átalakulás különböző típusainak szociális költségei – gazdasági és szociálpszichológiai vonatkozások.

A projekt vezetője: Frantisek Sebej

b) *Non-profit és nem-kormányzati testületek*

SZOCIÁLPOLITIKAI ELEMZŐKÖZPONT ALAPÍTVÁNY – SPACE

Dostojevskeho rad 1/302, 811 09 Bratislava

Tel./Fax: 42 7 - 325 172

Elnök: Helena Wolekova (PhD)

Ügyvezető igazgató (kapcsolattartás): Iveta Radicova (PhD)

Alapítva: 1993

Fő tevékenység: kutatástámogatás, oktatási és kiadói tevékenység a szociálpolitika színvonalának és hatékonyságának növelése érdekében, nemzetközi együttműködés és kapcsolatok koordinálása.

A szervezet létrehozását a bécsi Humántudományi Intézet kezdeményezte a „Kelet-európai gazdasági átalakulás szociális költségei” projekt hosszú távú támogatásának részeként. Szponzorok: Ford Foundation és a Pew Charitable Trusts.

A SPACE Alapítvány 11 projekttel és különböző állami és magán-intézmények 60 kutatójával áll kapcsolatban.

SZLOVÁK KÜLPOLITIKAI TÁRSASÁG – SPPA

Staromestska 6, 811 02 Bratislava

Tel./Fax: 42 7 - 314 285

Elnök: Magda Vasaryova

Az SPPA non-profit, nem kormányzati szervezet.

Fő tevékenység:

- tájékoztatást nyújt más országok külpolitikájáról, igyekszik fejleszteni az ismereteket a nemzetközi kapcsolatok területén és fórumot biztosítani a nem pártjellegű viták és előadások számára;
- támogatja a külpolitika jövőző szakembereinek képzését;
- kapcsolatokat épít hasonló külföldi szervezetekkel.

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI ÉS POLITOLÓGIAI FOLYÓIRATOK

SOCIOLOGIA

Kiadó: A Szlovák Tudományos Akadémia Szociológiai Intézete.

MEDZINARODNE OTAZKY

Kiadó: Nemzetközi Tanulmányok Szlovákiai Intézete.

PARLAMENTNY KURIER

Kiadó: A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa.

SZLOVÁKIAI POLITIKATUDOMÁNYI TÁRSASÁG

1990 decemberében alakult.

Gröslingova 6-7, 813 64 Bratislava

Tel.: 42 7 - 364 815 Fax: 42 7 - 364 614

Elnöke: Milan Zemko (PhD)